הניזקין פרק חמישי גיטין נא.

מסורת הש"ס

(א) כתובות סט., כ) כתובות קח: קכ:, ג) [כילה י:], ד) [לעיל מח:], ה) [טעיות הדפוס].

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ונטלה וכו' בשטרא בגרות. זה ל"ל מאד:

הגהות הב"ח

(א) גמ' שניה ויתרה א"ל כל"ל וחות ו מתקן:

מוסף רש"י

עד שמת הבן. ונפלה הירושה לפני הכנעת (כתובות סט:). שניה ויתרה. עישור נכסים ולא אחרינן מגמל עישור נכסים תחלה כמו שנטלה זו ואח"כ ישתלק, אלא זו שקדמה ונפלת וכתה וכח על הכח אין עישור נכסים, שהרי שתיהן שוות בירושה (שם). גדולה מזו. שאפילו שיעבדו אחין את הנכסים יפה כח פרנסה לעניה לקוחות חו שהנכסים נכין אמרת ויתרה (שם). בנותיהן נזונות מנכסים בני חורין. ולא ממשועבדים, דמנן אין מוליאין לאמלת פירות ולשבח קרקעות ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדים, והיא נזונת. לותה הנה, מנכסים משועבדים מפני שהיא כבעלת חוב. שיש לה עליהן שור מזונות (כתובות קא.). מאי פסקא. דתמיה, וכי דבר פסוק הוא לחמשים שקלין לנת האשה ולא לבנות, שנו סתם ומשנה נזונותיהן ניזונות מבני חורין וליה ניזונות ממשועבדים (שם קב:). מי לא עסקינן כו'. וכי לא אפשר שיהו אף הבנות בשעת קנין, כגון דגרשה ואהדרה וכתב לה הנכסים הללו, ואפילו הכי הכן אמתא בנותיהן ניזונות מבני חורין ולא ממשועבדים (שם). בתר דבתנאי בית דין. בגן טוקן דיהויין ליכי מינאי כו' (שם). צררי אתפסה. לפני מותו מסר לה לבעל לחזיקות כספים למזונותיהן (שם). המוצא מציאה. ומחזירה וכנגדן אומרים אלא המחזיר טובה, לא יאבד (לעיל מח:).

תוספות רי"ד

ממשועבדים ואין הלקוחות יכולין להוהר ולהניח לו מקום לגבות ממנו ומסתברא דהלכה כר' חנינא דאע"ג דכתב ליה אחריות בפירוש אפירות ראשבח אינם גובים ממשועבדים: מתני' המוצא מציאה וכו' אמר ר' יצחק שני כיסים קשורים מצאת לי והוא אומר לא מצאתי אלא אחד ישבע מפני שהוא טוענו טענת ודאי (בזה שפירש הרב הגדול חולק עליו שאדרבה אם החזיר הכיס האחד פטור לגמרי לישבע) וכגון שטענו אחר שהחזיר לו הכיס האחד ואמר שנים היו קשורים וכיון שמצאת האחד גם השני אתה מצאתה ששניהם היו קשורים ביחד זו היא טענת ודאי שנשבע

קלוכין ומע"פ שאין כתוכין. ואית ליה דמלוה על פה שהיא קלוכה טרפה ממשעבדי: **ונטלה עישור נכסיה.** שזה משפט הכנעת בגרות לו ניטולין ליטול עישור נכסים בהכנסת פרנסת נדוניתן לגד מה שניזונו מזונות עד אותה שעה: **ולא הספיקה שניה לגבות.** פרנסתה שלא ניסת: **עד שמת הבן.** ונפלה כל הירושה לפני שתיהן: **שניה ויתרה.** ליכנה עישור נכסים שלה ולא אמרינן תיגבי עישור נכסים בראשה והשאר יחלקו בשוה דטעמא דתקינו עישור נכסים כדי שתהא לבנות פרנסת ניטולין והא ליכא טפי: **ואמר לו ר' חנינא.** וכי מפני שקדמה זו ליכנה זו: **גדולה מזו אמרו.** שאפילו מכר האב את הנכסים: **מוליאין.** מיד הלקוחות העישור לפרנסה ומע"פ שאין מוליאין למזונות ממשעבדי: **ואם אמרת שניה ויתרה.** מפני שלא הספיקה והלא כשעבוד של אחרים שהיא גדולה מזו לא אמרו שתפסיד ונכסיו בידי בפניו תפסה. אלמא שמעינן לר' תיגבי קלוכים טרפי ממשעבדי אף על פי שאין כתוכין כגון זו: **מיקן קיילא.** עישור: **דאיתי לה קלא.** משעה שמת האב הכל יודעין שהגת נוטלת עישור נכסים: **מהו בנותיהן ניזונות כו'.** הנושא את האשה ופסקה עמו לזון את בתה חמש שנים וגירשה בתוך חמש שנים ונשאת לאחר ופסקה עמו כמו כן חייב לזונה חמש שנים אחד זה וא' נותן לה דמי מזונות מהו בנותיהן ניזונות מנכסים בני חורין כדקתני מתניתין אין מוליאין למזון האשה והבנות מנכסים משועבדים: **וכיון.** לותה בת אשתו: **ניזונה מנכסים משועבדים כו'.** אלמא כיון דקיילי חמש שנים אע"ג דלא כתיבה גביא ממשעבדי כר' חנינא וקשיא לעולה: **בשקנו מידו.** ופסק קנין לכתיבה עומד: **אי הכי בנות נמי.** דהויא לה מיניה ליזנונו ממשעבדי הואיל ונקנו מידו קא מיירי: **מאי פסקא.** מאי דעתיה דתנא וכי פסקא למילתיה דפסק מאן דפסיק הכי קנו מידו לבת אשתו ולא קנו לבתו: **דלא הואי.** שעדיין לא נולדה: **מי לא עסקינן כו'.** כלומר ומי לא משמע נמי מתמני כגון דהוו בתיה בשעת קנין: **וכיון דמי.** כגון דגירשה לאחר שנולדו לו ממנה בנות: **ואהדרה.** ופסקה עמו תנאים הללו דהא מתני' סתמא תנן: **וכי מגרע גרעה.** בתמיה: **כיון דבתנאי ב"ד קאכלה.** והוא נמי קנו מידו נותן לב להשלים מוקה: **אימא גרעי.** של מעות התפיסה במומו לחיות בידה לזון מהם: **אימתי.** אמרו אין מוליאין לאמלת פירות מנכסים משועבדים: **כזמן שקדם מקמו.** של לוקח שני זה שהראשון שלקח שדה הגזולה בא לחזור עליו: **נשכחו של לוקח ראשון.** שכשלקח זה השני מן המוכר עדיין לא השגיח הלוקח הראשון את הקרקע הגזולה: **אבל קדם שכחו של ראשון כו'.** דמשהשגיחה והכל יודעים שבאחריות מכרה לו יצא כל אחריות הקרקע עם שבחו ופירותיה על נכסי הגזלן: **אלמא משום דלא קדים הוא.** ולאו משום קניונין וכתובין: **מפני תיקון העולם לפי שאין כתוכין.** ואם בחת לערוף לקוחות אף במלוה על פה אין לך אדם לוקח שדה מחבירו לפי שיראת שמא יש עליו מלוה: **והלא אין קנוכין.** וכמה יש ללקוחות להזהר וכלאו תיקון העולם נמי אין הדין לערוף: **והלא אומר לא מצאתי אלא אחד נשבע.** דמפרש טעמא דלא מנתתי מהדדי והוה ליה טענתו של זה טענת ברי אחרי שאחד מהם ביד זה והרי הודה לו במקצת: **שוורין מנפתי מהדדי.** וטענת שמא הוא: **שני שוורים קשורים מצאת לי והלא אומר מצאתי והחזרתי לך אחד מהן הרי זה נשבע.** שכן הוא שהחזיר לו האחד דהויא ליה נמי טענה ודאית ואף על פי שלא רלה כשמצאת שהרי גם זה אומר כן והוה ליה היאך מודה במקצת טענה ברורה. והך פיפא נמי ר' יצחק אמרה ולא גרסינן בה תניא נמי הכי: הוא

או דילמא קצובין אע"פ שאין כתובין. פי' בקונטרס ואית ליה דמלוה על פה גובה ממשעבדי ואין גרלה דבהדיא מנן בפרק גט פשוט (ג"ב דף קעה.) דגובה מנכסים בני חורין ומפרש ר"ת דהכא לא מיירי במלוה אלא בשאר מילי דקלבה כגון פסק לזון את בתה חמש שנים דדוקא במלוה על פה לא גבי ממשעבדי משום דמאן דיחיף בלגעא יחיף אבל שאר מילי הוו כמכר דאמרי' (ב"ב דף מא:) המוכר שדהו בעדים גובה מנכסים משועבדים דמאן דמזבן בפרהסיא מזבן: **אמר** ר' חנינא גדולה מזו בו'. למאי דמסיק בפרק מליאת האשה (כתובות דף פט.) דרבי יוחנן קיילא מרבי (חנינא) הוה מצי למיפרך האמת דבעי למידק דקלוכין לחודיה מהני מרבי יוחנן דאמר לעיל לפי שאין כתובין ומיהו התם דחיא בעלמא הוא ובמסקנא דהכא ניחא: **בשקנו** מידו. פי' בקונטרס דהוו ככתובין דתמה קנין לכתיבה עומד וקשה דא"כ אמאי פריך אי הכי בנות נמי הא לא מהני כתיבה דבנות כדאמר לעיל לכך נראה דקנין אלים טפי מכתיבה לכך פריך בנות נמי נהי דכתיבה לא מהני קנין ליתהני: **אימר** צררי אתפסה. דוקא לגבי משועבדים חיישינן אבל גבי בני חרי לא דאמרינן בפרק שני דייני גזירות (כתובות קו:) לרבי לקטנה לא מתפיס ולריך עיון דלענין משעבדי חיישינן במזונות טפי לגרלי מבכתובה דכתובה דבעינא שבנועה נכסים משועבדים ומזונות לא גבי כלל אפילו בשבועה ולענין בני חרי הוי איפכא דלענין מזונות גבי בלא שבועה ולכתובה בעי שבועה כדתנן בפ' שני דייני גזירות (שם דף קד:) מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות תן לומר קשבע בסוף ולא תשבע בתחילה: **אלמא** משום דלא קדים הוא. פי' בקונטרס ולאו משום דקלוכין וכתובין וק"ל דא"כ כי משני מנאי היא לא הוי רבי יתן לא כתר ולא כתר ונראה דלעולא פריך דוקא ולמפשט נמי דרבי חנינא קלוכין אע"פ שאין כתובין דבזמן שקדם שבחו של ראשון הייהו קלוכין ואין כתובין דכתיבה לא מהניא אע"ג שכבר בא השבח כיון דבשעת הכתיבה אבחי לא הוה: **ובי** מה תקון העולם יש בזה והלא אין קצובין. פי' בקונטרס ומן הדין בלא תיקון העולם אין לגבות ממשעבדי כיון דאין קלוכין וקשה דהא ר' חנינא דאמר לפי שאין קלוכין קאי לפרושי מפני תיקון העולם דמתני' לכך נראה דה"פ קא תנא טעמא מפני תיקון העולם בכתיבה מה תיקון העולם יש בזה דאפילו הוו כתובין לא גבי ממשעבדי דאין תיקון העולם תלוי בכתיבה אלא בקניבה: **כיסין לא** מינתחי מהדדי. ואפילו רבי מ(מאיר) בפ"ק דבילה (דף י:) דאמר גבי כיסין זימנין דמיתעבל קיטרייהו הייהו משום דאיכא הוכחא שהיתם מאתים ולא מצא אלא מנה מנה אבל הכא מי איתי דלא מצא אלא אחד:

תניא נמי הכי. פי' בקונטרס דל"ג תנ"ה והך פיפא נמי ר' יצחק והלה אומר מצאתי והחזרתי לך אחד מהם הרי זה נשבע וקשה דליהמניה במגו דאי בעי אמר לא מצאתי אלא אחד ועוד לפי המסקנא ר' יצחק דאמר כמאן דאלא הכי גרסינן תניא נמי הכי שני שוורים מצאת לי והלה אומר לא מצאתי אלא אחד אינו נשבע שני כיסין קשורין מצאת לי

כב א מי"י פ"כ מהלי' מיטות הלכה ט סמג לאמרן פא עוש"ע אה"ע סי' קיג סעי' ח ט:

כג ב מי' פ"ב הלכה ז עוש"ע שם סעי' ה:

כד ג עוש"ע אה"ע סי' קיג סעיף ז:

כה ד מי' פכ"ג מהלי' מיטות הלכה יא עוש"ע סימן קיד סעיף ד:

תוספות רי"ד (המשך)

עליה אבל אם היתה הטענה קודם שישיב לו האבידה ואמר לו שני כיסים קשורים מצאת לי והוא אומר אחד מצאתי ולא יותר פטור מלהשבע ע"י מינו מינו דאי בעי אמר לא מצאתי כלום אבל אחרי שהחזיר לו תחילה הכיס האחד ובכשיו טוענו טענת ברי כי שנים היו חייב לישבע ומפני שכבר החזיר לו מקודם לכן אינו נפטר שעכשיו בעת הטענה אין לו שום מינו שיפטרנו. שני שורים קשורים מצאת לי והלה אומר לא מצאתי אלא אחד אינו נשבע פי' ואע"פ שהחזיר לו תחלה האחד ראה"כ טען לו זה כי שנים היו קשורים: מאי טעמא שוורים מינתחי אהדדי ואין זו טענת ודאית כיסים לא מינתחי אהדדי והויא לה טענת ודאית. תניא נמי הכי שני שורים קשורים מצאת לי והלה אומר לא מצאתי אלא אחד פטור ואינו נשבע. שני שורים קשורים מצאתי לך וההזרתי לך אחד מהן והלה אומר לא החזרת לי כל עיקר הרי זה נשבע פי' או לא היתה הטענה על המציאה כגון שנתברר בעדים שמצא שניהם אלא הם טוענים על החזרה שזה אומר החזרתי לך אחד מהן ואיני חייב אלא אחד וזה אומר לא החזרת לי כלום מחזיר לו הא' שמודה שלא החזיר ועל האחד שאומר כי החזירו נשבע לו מפני שהוא מודה במקצת והוא טוענו טענה ודאית שאומר לא החזרת לי כלום ואילו היה זה כופר בכל שהיה אומר החזרתי לך את שניהם היה פטור משבועה כדין כל האומר פרעתי אבל עכשיו שמודה במקצת ואינו כופר אלא במקצת חייב לישבע בפה שכופר. ומקשה ולית ליה לר' יצחק המוצא מציאה לא ישבע מפני תיקון העולם פי' מדקתני מפני תיקון העולם ש"מ הא לאו הכי הוה מן דינא לאשבועיה וה"ד אי דקא טעין טענת ספק כגון שמצא חמורו והחזירו לו ואמר דיסקיא מליאה דינרים הייתה לי עליו ושמא אתה מצאתה והא אין נשבעין על הספק כדתנן בשבועות ואלו נשבעין על הספק שלא בטענה השותפין והאריסין והאפוטרופוס וכו' ומפרש בגמ' שלא בטענת ודאי אלא בטענת ספק ודוקא אותם נשבעי' בטענת ספק מפני תיקון העולם אבל מידי אחרינא לא והכא ספק הוא לו דשמא אדם אחר לקח הדיסקיא והניח

עין משפט נר מצוה

א מי' פ"כ מהלי' מיטות הלכה ט סמג לאמרן פא עוש"ע אה"ע סי' קיג סעי' ח ט:

ב מי' פ"ב הלכה ז עוש"ע שם סעי' ה:

ג עוש"ע אה"ע סי' קיג סעיף ז:

ד מי' פכ"ג מהלי' מיטות הלכה יא עוש"ע סימן קיד סעיף ד:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com